

Zadeva C-461/23

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

24. julij 2023

Predložitveno sodišče:

Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht (višje upravno sodišče
dežele Spodnja Saška, Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

4. julij 2023

Vložnik:

Umweltforum Osnabrücker Land e. V.

Nasprotna stranka:

Landkreis Osnabrück

Predmet postopka v glavni stvari

Okoljsko pravo – Direktiva 92/43/EGS – Presoja vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje – Direktiva 2001/42/ES – Strateška presoja vplivov na okolje – Uredba o opredelitvi krajinskega varstvenega območja – Elementi, na podlagi katerih je treba izvesti strateško presojo vplivov na okolje

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Razlaga prava Unije, člen 267 PDEU

Vprašanja za predhodno odločanje

1. Ali je treba člen 3(2)(b) Direktive 2001/42/ES (Direktiva o SPVO) v povezavi s členom 6(3) Direktive 92/43/EGS (Direktiva o habitatih) razlagati tako, da je treba vse določbe pravnega akta, s katerim država članica opredeli območje kot posebno ohranitveno območje v skladu z

- Direktivo o habitatih, ne glede na njihovo regulativno vsebino šteti za neposredno povezane z upravljanjem območja ali zanj potrebne, zaradi česar za ta pravni akt kot načrt ni treba izvesti okoljske presoje v skladu s členom 3(2)(b) Direktive o SPVO v povezavi s členom 6(3) Direktive o habitatih, ali pa je mogoče, da je glede na vsebino posameznih določb ustrezen drugačen pristop, tako da je treba posamezne določbe takega akta kot (dela) načrta obravnavati kot neposredno povezane z upravljanjem območja ali zanj potrebne, druge določbe tega akta kot (dela) načrta pa ne?
2. Če je treba na prvo vprašanje odgovoriti v drugem smislu: ali je treba člen 3(2)(b) Direktive o SPVO v povezavi s členom 6(3) Direktive o habitatih razlagati tako, da je treba posamezno določbo iz pravnega akta države članice, s katerim je območje opredeljeno kot posebno ohranitveno območje v smislu Direktive o habitatih ter so v njem določeni cilji ohranjanja ter predpisane zahteve in prepovedi, šteti za načrt ali del načrta, ki ni neposredno povezan z upravljanjem tega območja ali zanj potreben, če ta določba z opredelitvijo konkretnih meril in načinov s področja uporabe predpisanih zahtev in prepovedi izključuje dejavnosti na območju in te dejavnosti niso neposredno namenjene izpolnjevanju ciljev ohranjanja, temveč jih je treba šteti za ukrepe upravljanja ali vzdrževanja za druge namene z značilnostjo projekta v smislu člena 6(3) Direktive o habitatih?
 3. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen: ali je treba člen 3(2)(b) Direktive o SPVO v povezavi s členom 6(3) Direktive o habitatih razlagati tako, da se pojav pomembnega vpliva na območje ne more šteti za izključenega zaradi določbe, kot je opisana v drugem vprašanju, ki jo vsebuje pravni akt, s katerim je območje opredeljeno kot posebno ohranitveno območje v smislu Direktive o habitatih, in ki dovolj natančno določa merila in načine izvajanja dejavnosti, ki jih zajema in imajo značilnosti projekta v smislu člena 6(3) Direktive o habitatih, če nacionalno pravo za te dejavnosti ne zahteva soglasja in če pristojni organ zaradi navedene določbe pravnega akta za te dejavnosti v posameznih primerih opusti tudi predhodno priglasitev in izvedbo presoje posledic za projekt v skladu s členom 6(3) Direktive o habitatih ali pa v posameznih primerih izvede presojo posledic za projekt in pri tem kot merilo za skladnost projekta uporabi izpolnjevanje meril in načinov iz določbe, kot je opisana v drugem vprašanju?
 4. Če je odgovor na drugo vprašanje pritrdilen: ali je treba člen 3(2)(b) Direktive o SPVO v povezavi s členom 6(3) Direktive o habitatih razlagati tako, da ni bojazni za pojav pomembnega vpliva na območje zaradi določbe, kot je opisana v drugem vprašanju in jo vsebuje pravni akt, s katerim je območje opredeljeno kot posebno ohranitveno območje v smislu Direktive o habitatih, če se dejavnosti, ki jih zajema taka določba, praviloma izvajajo že dolgo časa in zaradi meril in načinov njihovega izvajanja, določenih v tej določbi, dejavnosti na tem območju nikakor ni mogoče intenzivirati ali razširiti?

5. Če iz odgovorov na prejšnja vprašanja izhaja, da zaradi vsebine posameznih določb pravnega akta, s katerim je območje opredeljeno kot posebno ohranitveno območje v smislu Direktive o habitatih, obstaja obveznost izvedbe okoljske presoje v skladu s členom 3(2)(b) Direktive o SPVO v povezavi s členom 6(3) Direktive o habitatih: ali je treba člen 3(3) Direktive o SPVO razlagati tako, da mora organ države članice, kadar je treba opredelitev območja šteti za določitev rabe majhnih območij na lokalni ravni, praviloma domnevati, da bo opredelitev varstvenega območja zaradi predhodne opredelitve območja kot območja, pomembnega za Skupnost, v smislu člena 4(2), tretji pododstavek, Direktive o habitatih, verjetno imela pomembne vplive na okolje?
6. Če iz odgovorov na prejšnja vprašanja izhaja, da zaradi vsebine posameznih določb pravnega akta, s katerim je območje opredeljeno kot posebno ohranitveno območje v smislu Direktive o habitatih, obstaja obveznost izvedbe okoljske presoje: ali je treba člen 3(2)(b) Direktive o SPVO v povezavi s členom 6(3) Direktive o habitatih razlagati tako, da so predmet okoljske presoje samo te posamezne določbe, ali pa se mora taka okoljska presoja nanašati na celotno vsebino pravnega akta?
7. Če iz odgovorov na prejšnja vprašanja izhaja, da zaradi vsebine posameznih določb pravnega akta, s katerim je območje opredeljeno kot posebno ohranitveno območje v smislu Direktive o habitatih, obstaja obveznost izvedbe okoljske presoje: ali je treba člen 4(1) Direktive o SPVO, v skladu s katerim je treba okoljsko presojo iz člena 3 te direktive izvesti med pripravo načrta ali programa in preden se ta sprejme, razlagati tako, da neizvedene okoljske presoje načrta ali elementov načrta ni mogoče naknadno izvesti z dopolnilnim postopkom po sprejetju načrta ali elementov načrta in da s tem postopkovne napake zaradi neizvedene okoljske presoje ni mogoče naknadno odpraviti?

Navedene določbe prava Unije

Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (v nadaljevanju: Direktiva o habitatih), zlasti člen 4(2), tretji pododstavek, in člen 6(3)

Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (v nadaljevanju: Direktiva o SPVO), zlasti člena 3(2) in 4(1)

Navedene nacionalne določbe

Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege – Bundesnaturschutzgesetz (zakon o varstvu narave in upravljanju krajine – zvezni zakon o varstvu narave, v nadaljevanju: BNatSchG) z dne 29. julija 2009 (BGBl. I, str. 2542), kakor je bil

nazadnje spremenjen s členom 3 zakona z dne 8. decembra 2022 (BGBl. I, str. 2240), zlasti člen 22(2a) ter členi 26, 32, 33, 34 in 36 BNatSchG

Gesetz über ergänzende Vorschriften zu Rechtsbehelfen in Umweltangelegenheiten nach der EG-Richtlinie 2003/35/EG – Umwelt-Rechtsbehelfsgesetz (zakon o dopolnilnih določbah o pravnih sredstvih v okoljskih zadevah v skladu z Direktivo ES 2003/35/ES – zakon o okoljskih pravnih sredstvih, v nadaljevanju: UmwRG) v različici, objavljeni 23. avgusta 2017 (BGBl. I, str. 3290), kakor je bil nazadnje spremenjen s členom 2 zakona z dne 14. marca 2023 (BGBl. 2023 I, točka 71), zlasti člen 1(1), prvi stavek, točka 4, člen 4 in člen 7(3) UmwRG

Gesetz über die Umweltverträglichkeitsprüfung (zakon o presoji vplivov na okolje, v nadaljevanju: UVPG) v različici, objavljeni 18. marca 2021 (BGBl. I, str. 540), kakor je bil nazadnje spremenjen s členom 2 zakona z dne 22. marca 2023 (BGBl. 2023 I, točka 88), zlasti členi od 35 do 37 UVPG

Verordnung über das Landschaftsschutzgebiet „Bäche im Artland“ in den Städten Quakenbrück, Fürstenau und Bersenbrück sowie den Gemeinden Menslage, Nortrup, Badbergen, Berge, Bippen, Eggermühlen, Kettenkamp, Ankum und Merzen, Landkreis Osnabrück (uredba o krajinskem varstvenem območju „Bäche im Artland“ v mestih Quakenbrück, Fürstenau in Bersenbrück ter občinah Menslage, Nortrup, Badbergen, Berge, Bippen, Eggermühlen, Kettenkamp, Ankum in Merzen, okrožje Osnabrück (v nadaljevanju: uredba LSG) z dne 30. septembra 2019 (Uradni list okrožja Osnabrück, točka 20, z dne 30. oktobra 2019)

Povzetek dejanskega stanja in postopka

- 1 Vprašanja za predhodno odločanje se postavljajo v okviru postopka za oceno zakonitosti, v okviru katerega se vložnik, združenje za varstvo okolja, ki je priznано na podlagi člena 3(1) UmwRG, in nasprotna stranka ne strinjata glede veljavnosti uredbe o krajinskem varstvenem območju.
- 2 Opredelitev krajinskega varstvenega območja služi zaščiti območja favne in flore ter habitata (v nadaljevanju: območje FFH) „Bäche im Artland“ (oznaka območja DE-3312-331), ki leži v geografski regiji „Ems-Hunte-Geest in Dümmer-Geestniederung“ ter vključuje več potokov in sosednjih krajinskih območij. Območje FFH „Bäche im Artland“ je prepleten sistem vodotokov z delno zelo naravnimi potoki, ki so zlasti pomemben habitat za vrste rib iz Priloge II Direktive o habitatih. Poleg potokov so na tem območju tudi gozdovi, polja in močvirja, ki so habitatni tipi prednostnega ali neprednostnega pomena v smislu Direktive o habitatih.
- 3 V postopku priprave uredbe LSG je nasprotna stranka izvedla postopek sodelovanja javnosti z razgrnitvijo osnutka uredbe in pripadajočih zemljevidov ter obrazložitvijo, v postopek pa je med drugim vključila tudi vložnika, ki je z

dopisom z dne 19. februarja 2019 predložil svoja stališča o osnutku uredbe. Pred sprejetjem uredbe LSG ni bila izvedena strateška presoja vplivov na okolje (v nadaljevanju: SPVO) s pripravo okoljskega poročila ali predhodna presoja SPVO.

- 4 Uredba LSG je začela veljati 31. oktobra 2019 z objavo v Uradnem listu nasprotne stranke. Uredba med drugim ureja prepoved dejavnosti, ki spreminjajo značaj območja ali so v nasprotju s ciljem varstva iz te uredbe, ter navaja dejavnosti in rabe, ki so izvzete iz te prepovedi.
- 5 Vložnik je 13. oktobra 2020 vložil zahtevo za oceno zakonitosti uredbe LSG. V skladu z nacionalnim pravom lahko priznано združenje za varstvo okolja – ob upoštevanju možnosti spremembe odločbe ali dopolnilnega postopka iz člena 4(1b) UmwRG – zahteva razveljavitev odločbe o sprejetju načrtov in programov, če zahtevana SPVO ali predhodna SPVO ni bila izvedena niti ni bila izvedena naknadno (člen 4(4), prvi stavek, v povezavi s členom 4(1), prvi stavek, točka 1, UmwRG).
- 6 Predložitveno sodišče se sprašuje, ali iz Direktive o SPVO in Direktive o habitatih izhaja, da je treba pred sprejetjem uredbe o naravovarstvenem območju, kot je obravnavana, na podlagi člena 36 UVPG v povezavi s členom 36, prvi stavek, točka 2, in členom 34(1), prvi stavek, BNatSchG izvesti SPVO oziroma da mora država članica vsekakor sprejeti odločitev o izvedbi take presoje. V zvezi s tem so pomembni razlaga določb prava Unije iz člena 3(2)(b) Direktive o SPVO v povezavi s členom 6(3) Direktive o habitatih, na katerih temeljijo nacionalne določbe, in odgovori na vprašanja, predložena v zvezi s tem.

Povzetek obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 7 Podobna vprašanja se postavljajo v številnih postopkih za oceno zakonitosti, ki potekajo pred predložitvenim sodiščem. Od odgovorov na vprašanja je odvisna presoja učinkovitosti velikega dela uredb o varstvu območij FFH na Spodnjem Saškem (samo tukaj je prizadetih 385 območij FFH) in verjetno tudi drugod po Zvezni republiki Nemčiji. Daljnosežne pravne posledice so možne tudi za podobno oblikovane pravne akte iz drugih držav članic.
- 8 Predložitveno sodišče v zvezi z uporabo člena 3(2)(b) Direktive o SPVO v povezavi s členom 6(3) Direktive o habitatih za obravnavano uredbo LSG ob sklicevanju na sodno prakso Sodišča (sodba z dne 12. junija 2019, CFE, C-43/18, EU:C:2019:483, točki 39 in 46) meni, da ta uredba spada pod pojem „načrti in programi“ v smislu člena 2(a) Direktive o SPVO in jo je treba poleg tega šteti za „načrt“ v smislu člena 6(3) Direktive o habitatih.
- 9 Prvo vprašanje: predložitveno sodišče se sprašuje o pomenu, ki ga je treba pripisati navedbam Sodišča v sodbi z dne 12. junija 2019, CFE, C-43/18, EU:C:2019:483, točki 49 in 50, ter se nagiba k pristopu, v skladu s katerim je pomembna vsebina vsake od določb iz akta o opredelitvi območja. V skladu z uvodnimi izjavami Direktive o habitatih je treba opraviti ustrezno presojo vsakega

načrta ali programa, ki lahko pomembno vpliva na cilje ohranjanja območja, ki je bilo ali bo določeno.

- 10 Po mnenju Komisije je treba pojem „upravljanje“ iz člena 6(3) Direktive o habitatih razumeti v smislu razlage člena 6(1) Direktive o habitatih. Zato so iz obveznosti izvedbe presoje posledic izvzete le dejavnosti, ki so neposredno povezane z uresničevanjem ciljev ohranjanja območja ali so zanj potrebne. Načrte naj bi bilo treba obravnavati posebej, če poleg elementov, povezanih z ohranjanjem, vsebujejo tudi druge elemente (glej sporočilo Komisije, C(2018) 7621 final, str. 37 in 38).
- 11 V tem smislu so po mnenju predložitvenega sodišča določbe pravnega akta, s katerim je območje opredeljeno kot posebno ohranitveno območje, neposredno povezane z upravljanjem tega območja, kar zadeva samo varstvo, določitev ciljev varstva in ciljev ohranjanja ter vzpostavitev s tem povezanih zahtev in prepovedi. Če pravni akt, kot je obravnavana uredba LSG, z opredelitvijo konkretnih meril in načinov s področja uporabe predpisanih prepovedi izključuje tudi številne dejavnosti, kot so vzdrževanje vodotokov, ribištvo, kmetijstvo in gozdarstvo, se zdi vprašljivo, ali so take določbe še vedno neposredno povezane z izpolnjevanjem ciljev ohranjanja območja oziroma ali so zanj potrebne. Potrebna je vsebinska presoja, ali so te izvzete dejavnosti potrebne za ohranjanje ali izboljšanje stanja ohranjenosti habitatnih tipov in vrst, prisotnih na območju, v smislu „upravljanja ohranjanja“ (glej sporočilo Komisije, C(2018) 7621 final, str. 37), ali pa so določbe o izjemah namenjene temu, da se te dejavnosti ne omejujejo nesorazmerno in da se preprečijo prekomerne prepovedi.
- 12 Po mnenju predložitvenega sodišča je diferenciran pristop glede določb pravnega akta o varstvu posebnega ohranitvenega območja potreben tudi v skladu s sodno prakso Sodišča v zvezi s pogodbami Natura 2000 (sodba z dne 4. marca 2010, Komisija/Francija, C-241/08, EU:C:2010:114, točka 51).
- 13 Drugo vprašanje: predložitveno sodišče meni, da se to nanaša na določbe, ki na območju omogočajo dejavnosti, ki jih same po sebi ni mogoče šteti za čiste ukrepe „upravljanja ohranjanja“. Primer takega ukrepa upravljanja ohranjanja – ki ga obravnavana uredba LSG v tem primeru ne ureja, bi bila paša, potrebna za ohranitev naravnega habitatnega tipa 4030 – Evropske suhe resave –. Predložitveno sodišče izhaja iz tega, da je namen zadevnih določb o izjemah iz obravnavane uredbe LSG v določenem okviru zagotoviti nadaljevanje dosedanje rabe okolja na tem območju, ki je v končni fazi namenjena komercialnim namenom (izjeme za ribištvo, rabo kmetijskih zemljišč in gozdarstvo), ali vzdrževalnih ukrepov za zagotovitev hidravlične funkcionalnosti vodotokov (izjema za vzdrževanje vodotokov), tako da pravice lastnikov in upravičenih uporabnikov, ki jih varstvo zadeva, niso nesorazmerno omejene. Te dejavnosti, ki so izvzete iz prepovedi iz uredbe LSG, naj bi glede na široko razlago pojma projekta, povezanega z vplivi, iz člena 6(3) Direktive o habitatih imele pri izvajanju v posameznih primerih značilnosti projekta. Tako je Sodišče že odločilo, da se običajne kmetijske dejavnosti, kot je uporaba gnojil na območjih Natura

2000 ali v njihovi bližini (glej sodbo z dne 7. novembra 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment in drugi, C-293/17 in C-294/17, ECLI:EU:C:2018:882, točka 76) ali gozdna sečnja (glej sodbo z dne 17. aprila 2018, Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, C-441/17, ECLI:EU:C:2018:255, točki 123 in 124), lahko štejejo za projekt v smislu člena 6(3) Direktive o habitatih. Očitno je, da se lahko šteje, da take dejavnosti niso povezane z upravljanjem območja ali zanj niso potrebne, in bi lahko, odvisno od primera, same ali v povezavi z drugimi načrti in projekti pomembno vplivale na to območje.

- 14 Tretje vprašanje: v primeru (dela) načrta, ki ni neposredno povezan z upravljanjem območja ali zanj potreben, je odločilni dejavnik pri ugotavljanju, ali je treba pred sprejetjem načrta opraviti presojo posledic za območje v smislu člena 6(3) Direktive o habitatih, ali bi načrt sam ali v povezavi z drugimi načrti in projekti lahko pomembno vplival na območje. V primeru dvoma je treba v skladu s sodno prakso Sodišča opraviti tako presojo posledic (glej sodbi z dne 7. septembra 2004, Waddenvereniging in Vogelbeschermingsvereniging, C-127/02, EU:C:2004:482, točka 44, in z dne 29. julija 2019, Inter-Environnement Wallonie in Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen, C-411/17, EU:C:2019:622, točka 134).
- 15 V skladu s sodno prakso Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče) je vpliv na območje Natura 2000 z uredbo o varstvenem območju mogoč le, če ta uredba vsebuje dovolj zavezujoče in natančne predpise, na podlagi katerih je mogoče oceniti vpliv na območje (glej sodbo BVerwG (zvezno upravno sodišče) z dne 26. januarja 2023 – 10 CN 1.23 in drugi – ECLI:DE:BVerwG:2023:260123U10CN1.23.0, točka 17). Predložitveno sodišče meni, da je ta zahteva v obravnavani zadevi izpolnjena. Pri izvajanju dejavnosti, ki jih omogočajo določbe o izjemah iz uredbe LSG, ni mogoče že vnaprej izključiti vpliva na naravne habitate in vrste v interesu Skupnosti, ki se pojavljajo na tem območju. Poleg ukrepov v okviru dovoljenega vzdrževanja vodotokov bi lahko tudi ukrepi naselitve rib, ki so dovoljeni v uredbi LSG, vplivali na živalske vrste v interesu Skupnosti, ki so navedene v tej uredbi. Enako velja za dejavnosti, povezane z dobrimi kmetijskimi praksami, ki so z uredbo LSG izvzete in pri katerih ni jasno, ali določbe zadostujejo za ustrezno preprečevanje vnosa gnojil in fitofarmaceutskih sredstev v zaščitene vodotoke. Tudi v primeru izvzetja dobrih gozdarskih praks ni jasno, ali omejitve iz uredbe LSG zadoščajo za to, da se vpliv na gozdne habitatne tipe, navedene v tej uredbi, šteje za izključenega.
- 16 Po mnenju predložitvenega sodišča bi bilo treba pred izvedbo projekta, za katerega je treba opraviti predhodno presojo posledic v skladu z zahtevami iz člena 6(3) Direktive o habitatih, opraviti presojo posledic bodisi na individualni ravni bodisi – če je v tem primeru izvedba presoje posledic opuščena na podlagi določbe o izjemah ali če je standard presoje vnaprej določen z določbo o izjemah – na predhodni ravni načrta. Zaradi povezave člena 6(3) Direktive o habitatih s členom 3(2)(b) Direktive o SPVO bi bilo treba opraviti formalno presojo na ravni načrta v skladu s postopkovnimi zahtevami iz členov od 4 do 9

Direktive o SPVO. Predložitveno sodišče ne more sprejeti argumenta, da je zakonodajalec s konkretno opredelitvijo določb o izjemah v uredbi LSG že preveril, da izvzete dejavnosti v dejansko še dovoljeni obliki niso v nasprotju s prepovedjo poslabšanja iz člena 6(2) Direktive o habitatih. V spisih ni dokumentacije o taki presoji.

- 17 Četrto vprašanje: predpostavlja se, da so se dejavnosti vzdrževanja vodotokov, ribištva, kmetijske rabe zemljišč in gozdarstva na območju FFH „Bäche im Artland“, ki so na podlagi uredbe LSG izvzete, tam izvajale že dolgo, preden je Komisija na predlog Zvezne republike Nemčije to območje v skladu s členom 4(2), tretji pododstavek, Direktive o habitatih uvrstila na seznam območij, pomembnih za Skupnost, nato pa je bilo to območje z zadevno uredbo LSG opredeljeno kot posebno ohranitveno območje v skladu s členom 4(4) Direktive o habitatih. Poleg tega je verjetno, da zaradi omejitev, določenih v uredbi LSG, intenziviranje ali širjenje izvzetih dejavnosti ne bo več mogoče.
- 18 Po eni strani bi iz tega lahko sklepali, da bi se sedanje stanje ohranjenosti območja vsekakor lahko razvijalo tudi pod stalnim vplivom zadevnih dejavnosti na tem območju. Po drugi strani pa se predložitveno sodišče sprašuje, v kolikšni meri je treba v tem okviru upoštevati sodno prakso Sodišča o neobstoju obveznosti izvedbe presoje posledic v smislu člena 6(3) Direktive o habitatih na ravni posameznega projekta v primeru stalnih ali enotnih projektov, ki predpostavlja, da so lokacije in okoliščine zadevnih dejavnosti enake (glej sodbo z dne 7. novembra 2018, Coöperatie Mobilisation for the Environment in drugi, C-293/17 in C-294/17, EU:C:2018:882, točka 81 in naslednje).
- 19 Peto vprašanje: da bi bil načrt opredeljen kot ukrep, ki opredeljuje uporabo majhnega območja na lokalni ravni, ga mora v skladu s sodno prakso Sodišča pripraviti ali sprejeti lokalni organ, zadevno območje pa mora biti majhno glede na območje v krajevni pristojnosti lokalnega organa (sodba z dne 21. decembra 2016, Associazione Italia Nostra Onlus, C-444/15, EU:C:2016:978, točka 68). V tem smislu nasprotna stranka poudarja, da je območje FFH „Bäche im Artland“ veliko približno 1.095 hektarov (10,95 km²), medtem ko je površina okrožja Osnabrück velika približno 2.121 km². Vendar bi se pri izključno kvantitativnem pristopu večina območij FFH verjetno štela za majhna območja v smislu člena 3(3) Direktive o SPVO.
- 20 Ob predpostavki, da so izpolnjeni pogoji iz člena 3(3) Direktive o SPVO, bi bilo treba pojasniti, ali mora organ države članice domnevati obstoj verjetno pomembnih vplivov na okolje. Po mnenju predložitvenega sodišča je treba pri opredelitvi varstvenega območja Natura 2000 na podlagi statusa varstvenega območja v skladu s pravom Unije z vključitvijo območja na seznam območij, pomembnih za Skupnost, načeloma domnevati pomembne vplive na okolje tudi, če je treba zadevno območje uvrstiti med majhna območja na lokalni ravni v smislu člena 3(3) Direktive o SPVO.

- 21 Šesto vprašanje: odgovor na vprašanje je v obravnavanem primeru odvisen od tega, ali lahko kršitev glede izvedbe SPVO na podlagi prava Unije vpliva na učinkovitost celotnega načrta ali le na dele načrta. Poleg tega je odgovor na to vprašanje v praktičnem smislu zelo pomemben za organe, ki pripravljajo in sprejemajo načrte v smislu Direktive o SPVO.
- 22 Sedmo vprašanje: v zvezi s tem predložitveno sodišče Sodišču predlaga, naj pojasni, ali je njegove preudarke v zvezi z dopustnostjo naknadne presoje vplivov na okolje za uzakonitev konkretnih projektov v smislu Direktive o PVO mogoče prenesti tudi na programe in načrte v smislu Direktive o SPVO, ki so zastavljeni bolj splošno in zanje ob sprejetju velja širše polje proste presoje kot pri odobritvi konkretnih projektov v smislu Direktive o PVO. Rezultati okoljske presoje v skladu z zahtevami iz členov od 4 do 9 Direktive o SPVO odločilno vplivajo na polje proste presoje ob sprejetju splošnega programa in načrta v smislu Direktive o SPVO, tako da se v primeru naknadne okoljske presoje brez predhodno opredeljenega zelenega rezultata načeloma upoštevajo tudi bistvene spremembe že sprejetega načrta ali programa. To potrjuje trditev, da – v nasprotju z okoljsko presojo za projekte, povezane z načrti, v skladu s členi od 4 do 10 Direktive o PVO v posameznih primerih – okoljske presoje za načrt ali program v skladu s členi od 4 do 9 Direktive o SPVO ni mogoče izvesti naknadno po njegovem sprejetju; namesto tega se zdi, da je treba izhajati iz novega načrta ali programa in pri njegovi pripravi in pred njegovim sprejetjem izvesti okoljsko presojo na podlagi členov od 4 do 9 Direktive o SPVO.
- 23 Če je po drugi strani mogoče postopkovne korake SPVO naknadno izvesti tudi v primeru načrta ali programa, ne da bi bilo treba izdati ali sprejeti nov načrt ali program, se postavlja vprašanje, ali je to mogoče storiti le pod enako strogimi pogoji, kot veljajo za naknadno izvedbo okoljske presoje v zvezi s projektom v skladu z Direktivo o PVO.